

Warszawa dnia 19 maja 2006 r

RZECZPOSPOLITA
POLSKA
MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

Podsekretarz Stanu

DWOiP IV 510-11/06

24.05.06
SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
wpiętyo dn... *24.05.06*
nr... *272* podpis. *[signature]*

Pan
Ryszard Legutko
Wicemarszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

[Signature]

W nawiązaniu do Pana pisma z dnia 27 kwietnia 2006 r. w sprawie oświadczenia Pani Senator Elżbiety Rafalskiej z dnia 30 marca 2006 r. uprzejmie wyjaśniam, co następuje:

Ze względu na liczne nowelizacje ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 133, poz. 882), dotyczące między innymi opłat egzekucyjnych, warto przypomnieć, że zawarte w niej regulacje istotne z punktu widzenia rozważanego zagadnienia prawnego przedstawiały się w ujęciu historycznym następująco. W pierwotnym tekście ustawy artykuł 43 stanowił, że za prowadzenie egzekucji i inne czynności wymienione w ustawie komornik pobiera opłaty egzekucyjne, natomiast art. 44 wyróżniał opłaty stosunkowe, zależne od wartości egzekwowanego świadczenia, które pobierane były w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych, oraz opłaty stałe należne w sprawach o egzekucję świadczeń niepieniężnych i w innych przypadkach określonych w ustawie. Wszczęcie egzekucji świadczeń pieniężnych uzależnione było od uiszczenia przez wierzyciela określonej w art. 45 ust. 1 części opłaty stosunkowej, natomiast opłatę nie uiszczoną przez wierzyciela zwolnionego od kosztów sądowych oraz pozostałą część opłaty nie obciążającą wierzyciela komornik ściągał od dłużnika, z tym że druga część opłaty stosunkowej podlegała obliczeniu proporcjonalnie do wyegzekwowanych kwot

(art. 59 ust. 1). Cała opłata stosunkowa, która wynosiła wówczas 21% wartości egzekwowanego świadczenia, nie mogła być przy tym niższa niż 1/10 i wyższa niż trzydziestokrotna wysokość prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej (art. 49).

W dniu 1 stycznia 2002 r. weszła w życie ustawa z dnia 18 września 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 130, poz. 1452), która w istotny sposób zmieniła zasady pobierania opłat egzekucyjnych za prowadzenie egzekucji i inne czynności wymienione w ustawie. Odnosnie opłat egzekucyjnych za prowadzenie egzekucji, to novum stanowiło nałożenie na komornika obowiązku podjęcia czynności po złożeniu przez wierzyciela tytułu wykonawczego wraz z wnioskiem o wszczęcie egzekucji, opłatę stosunkową bowiem komornik pobierał od dłużnika dopiero za dokonaną egzekucję i wynosiła ona 15% wyegzekwowanego świadczenia (art. 45 ust. 2). Dla ścisłości trzeba jedynie dodać, że w ust. 5 przewidziany został wyjątek od powyższej zasady, jednak przepis ten, a także i wiążący się z nim przepis ust. 7 art. 45 zostały wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2003 r., K 28/02, uznane za niezgodne z Konstytucją i utraciły moc z dniem 10 marca 2003 r. (zob. Dz. U. z 2003 r., Nr 41, poz. 361, a także OTK-A 2003, nr 2, poz. 13). Zasadniczym celem nowelizacji dokonanej ustawą z 2001 r. było usprawnienie egzekucji sądowej, a środkami, które miały temu służyć, były zmiany w uregulowaniu statusu komorników sądowych i systemie kosztów egzekucji. Założeniem nowej regulacji, zgodnie z którą opłatę stosunkową należną w sprawach o egzekucję świadczeń pieniężnych komornik pobierał za dokonaną egzekucję w całości od dłużnika i w wysokości proporcjonalnej do wyegzekwowanych kwot, było niewątpliwie zwiększenie zainteresowania komorników skutecznością i efektywnością egzekucji. Wprowadzona ustawą z 2001 r. regulacja dotycząca opłat za dokonanie zabezpieczenia budziła jednakże liczne wątpliwości, na co niejednokrotnie zwracano uwagę w doktrynie.

W kolejnej nowelizacji, dokonanej ustawą z dnia 24 września 2004 r. (Dz. U. Nr 236, poz. 2356), dotychczasowa regulacja opłat za czynności komornika uzyskała swój obecny kształt. Tak więc opłaty w egzekucji świadczeń powtarzających się były odmiennie regulowane w okresach 1997-2001, 2002-2004 i od 2004 r. do dnia dzisiejszego. Na marginesie tylko dodać należy, że w chwili obecnej w Ministerstwie Sprawiedliwości przygotowano projekt kolejnej nowelizacji ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (w tym systemu opłat egzekucyjnych), której prognozowane wejście w życie powinno nastąpić w bieżącym roku.

Odpowiadając na kwestię, poruszoną w oświadczeniu Pani Senator Elżbiety Rafalskiej, złożonym na 8 posiedzeniu Senatu w dniu 30 marca 2006 r. należy stwierdzić, że przepis art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji postanawiał, iż „do czynności egzekucyjnych (...) rozpoczętych przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe”. Norma ta stała się w sprzeczności z przepisem art. 104 ust. 2 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, który stanowił, iż w egzekucji alimentów i innych świadczeń powtarzających się „opłaty i inne należności pobiera się według przepisów ustawy z zaliczeniem opłat pobranych przed dniem jej wejścia w życie, z tym, że nadwyżka opłat oraz pobrane ryczałty nie podlegają zwrotowi”. Wzajemna relacja tych dwóch przepisów powodowała w praktyce orzeczniczej całkowicie odmienne interpretacje, które w jednostkowym przypadku znalazły rozstrzygnięcie w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2005 r. (CZP III 63/05). Obiektywny fakt istnienia wątpliwości interpretacyjnych potwierdził sam Sąd Najwyższy, stwierdzając w uzasadnieniu cytowanej uchwały, iż „w przytoczonej ustawie nowelizacyjnej ustawodawca nie rozstrzygnął w sposób jednoznaczny kwestii reżimu prawnego rozliczenia alimentacyjnych spraw egzekucyjnych będących w toku, w których egzekucja może być prowadzona przez wiele lat”. Należy zatem zauważyć, że organy egzekucyjne, stosujące prawo (komornicy i sądy), dokonywały w ramach swoich kompetencji odpowiedniej interpretacji tych przepisów, prowadząc postępowanie egzekucyjne (komornicy) i sprawując nad nim nadzór judykacyjny (sądy). Orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2005 r. jest orzeczeniem wiążącym tylko w sprawie, w której zostało wydane – nie może więc bezpośrednio oddziaływać na wszystkie inne postępowania alimentacyjne, wszczęte i nie zakończone przed dniem 1 stycznia 2002 r., w których komornicy pobierali po tej dacie opłatę w wysokości 21% egzekwowanego świadczenia. Z tej przyczyny każda strona postępowania egzekucyjnego (wierzyciel i dłużnik) może wystąpić w takim przypadku do komornika z wnioskiem o rozliczenie pobranej opłaty od dnia 1 stycznia 2002 r. w wysokości, przyjętej za prawidłową przez Sąd Najwyższy w powołanej uchwale. Reakcja komornika, polegająca na przychyleniu się do wniosku bądź odmowie jego uwzględnienia, będzie podstawą do ewentualnego zaskarżenia tej czynności do sądu w trybie art. 767 k.p.c., zaś z kolei postanowienie sądu w tym przedmiocie podlegać będzie zaskarżeniu do sądu II instancji. Tak więc odzyskanie przez strony pobranej przez komornika części opłaty będzie możliwe jedynie w razie podjęcia przez nich opisanych wyżej działań w postępowaniu egzekucyjnym. Nie jest możliwe podejmowanie jakichkolwiek działań przez Ministra Sprawiedliwości w zakresie, wkraczającym w dziedzinę rozstrzygnięć o kosztach postępowania egzekucyjnego. Kwestia ta

nie może być poddana jego nadzorowi administracyjnemu, lecz wyłącznie nadzorowi judykacyjnemu w toku instancji odwoławczych przed sądami powszechnymi. Minister Sprawiedliwości wyposażony jest bowiem na mocy art. 9 i art. 39 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98 poz. 1070 z późn. zm.) w instrumenty związane z wykonywaniem zwierzchniego nadzoru wyłącznie nad działalnością administracyjną sądów i komorników, nie zaś ich działalnością merytoryczną (orzecniczą). Kompetencje te zatem nie mogą wkraczać w dziedziny, w których sędziowie, czy też komornicy działający przy sądach, są niezawisli – a kwestia kosztów postępowania do takich właśnie się zalicza.

Jak już zaznaczono, organy egzekucyjne w ramach posiadanych przez siebie kompetencji dokonywały interpretacji obowiązujących niejednoznacznych przepisów prawa i wykonywały określone czynności, których skutki, w przypadku kosztów postępowania, mogą zostać zmienione jedynie w drodze merytorycznych czynności komorników oraz istniejącego nad tymi czynnościami nadzoru judykacyjnego sądów powszechnych wyłącznie wskutek indywidualnych czynności procesowych stron postępowania.

Z wyrazami szacunku

Andrzej Grzelak